

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень

ДП "Крижопільський райагроліс" ВОКСЛП "ВІНОБЛАГРОЛІС"

на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

14 жовтня 2025 року

с. Городківка, Вінницької області

Нами, провідним інженером-лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Андрієм КАМЕНЧУКОМ, головним лісничим дочірнього підприємства «Крижопільський райагроліс» Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісгосподарського підприємства "Віноблагроліс" (далі - ДП "Крижопільський райагроліс" ВОКСЛП "ВІНОБЛАГРОЛІС") Василем ШТАХОВСЬКИМ, майстром лісу ДП «Крижопільський райагроліс» Андрієм ДМИТРЕНКОМ, (на підставі листа ВОКСЛП "ВІНОБЛАГРОЛІС") від 03 жовтня 2025 року за № 484), в період з 08.10.2025 по 14.10.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) для планування та здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік, в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні ДП "Крижопільський райагроліс".

Обстеженням встановлено наступне:

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень, відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2015 року ДП "Крижопільський райагроліс", представленого для лісопатологічного обстеження, причини призначення заходів та орієнтовна інтенсивність проведення заходів:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходу, %
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Крижопільська ділянка	25	22	7,8		7,8	10ДЗ+ГЗ+КЛП+КЛГ+ЯЗ+ЧШ	83	0.6	2	22	28	240	3	ВСП	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, некроз ГЗ, заболонник дубовий, златки	15
	26	28	7,9		7,9	6ДЗ2ГЗ2ЯЗ+АКБ+КЛП+ЧШ	78	0.7	3	20	26	220	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, ясеневі лубоїди, златки	15
	30	37	4,2		4,2	10СЗ+СКР+ДЗ+ДЧР+АКБ+ГЗ+	46	0.6	1А	20	28	240	3	ВСП	малий та великий соснові лубоїди, златки, офіостомові гриби, вітровал	15
	48	13	1,5		1,5	10ДЗ+АКБ+ГХГ+ЧШ+БРС+КЛЯ	73	0.6	2	22	32	230	3	ВСП	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, вітровал	20
	55	12	10,6		10,6	10ДЗ+ЯЗ+КЛГ+КЛП+КЛЯ	88	0.7	2	23	32	290	3	ВСП	судинний мікоз ДЗ, опеньок осінній, заболонник дубовий, малий дубовий вусач, златки, вітровал	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Крижопільська ділянка	55	16	2,7		2,7	9Д31ЯЗ+КЛГ+КЛП+ЧШ	68	0.6	2	20	26	205	2	ВСП	судинний мікоз ДЗ, опеньок осінній, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	15
	55	17	2,2		2,2	9Д31КЛГ+ЯЗ+АКБ+ЧШ	88	0.6	2	23	32	250	2	ВСП	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, вітровал	15
	55	18	1,1		1,1	9Д31АКБ+КЛГ+ЯЗ	73	0.6	3	19	28	190	2	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки	15
	56	1	1,7		1,7	10ДЗ	78	0.6	2	22	30	240	3	ВСП	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки	15
	56	3	3,5		3,5	10ДЗ+ЧШ+КЛП+КЛГ	79	0.6	2	21	28	225	3	ВСП	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, вітровал	15
	56	20	4,9		4,9	10ДЗ+ЯЗ+КЛГ+ЧШ	90	0.7	2	22	28	280	3	ВСП	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки, ясеневі лубоїди, вітровал	15
Всього ВСП по ділянці					48,1											
Піщанська ділянка	30	8	6,2		6,2	2Д32ЯЗ2КЛГ3Г31ЛПД	99	0.7	2	24	36	265	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, некроз ГЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	10
	30	9	18,7		18,7	5Д33ЯЗ2ГЗ	91	0.7	2	25	32	315	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, халаровий некроз ЯЗ, некроз ГЗ, заболонник дубовий, ясеневі лубоїди, вітровал	10
Всього ВСП по ділянці					24,9											
Всього ВСП по підприємству					73,0											

Лісопатологічне обстеження лісових насаджень, що належать ДП "Крижопільський райагроліс" проводилося без валки модельних дерев шляхом візуального обстеження деревостанів, а також повалених дерев на ділянці або на суміжній з нею для визначення видового складу стовбурових шкідників з метою визначення причин масового всихання лісових насаджень, стану осередків масового розмноження шкідників та хвороб лісу, а також визначення видів, обсягів, строків, місць та особливостей здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Загальна обстежена площа по ДП "Крижопільський райагроліс" складає 73,0 га.

По причинах розладнання та деградації насаджень в загальному по підприємству (за переважаючим збудником хвороби/шкідником):

Вид шкідників, хвороб та інших патологій	Ступінь пошкодження			
	слабкий	середній	сильний	Всього
кореневі та стовбурові гнилі	24,9	9,0		33,9
судинний мікоз ДЗ	10,6	24,3		34,9
соснові лубоїди			4,2	4,2
Разом	35,5	33,3	4,2	73,0

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених деревостанів, що призводять до всихання листяних порід є кореневі та стовбурові гнилі, які викликаються комплексом різних причин: дерева ДЗ від пошкоджень опеньком осіннім, що викликає білу заболонну гниль коренів а також стовбуровими шкідниками, судинним мікозом ДЗ (офіостомозом), поперечним раком та трутовиком дубовим несправжнім, що викликають стовбурові гнилі; дерева ясена в результаті діяльності опенька осіннього, що викликає заболонну гниль коренів та халарового некрозу; дерева граба від некрозу, дерева береста від голландської хвороби (графіозу), кленів від вертицильозу. Ураження і руйнування коренів дуже сильно впливає на стан дерев, так як порушується надходження в його надземні частини води та поживних речовин. Тому кореневі гнилі призводять до швидкого ослаблення і всихання дерев, вітровалів та заселення дерев стовбуровими шкідниками.

Збудниками стовбурових гнилей, а це в основному ядрові та ядрово-заболонні гнилі, є трутові гриби які заражають дерева базидіоспорами через обламані гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок. Ураження стовбуровими гнилями призводить до бурелому, сніголаму та захаращення насаджень. Дерев АKB, які є у змішаних насадженнях, в основному суховершинні, з великою кількістю сухостійних гілок, пошкоджені стовбуровими та кореневими гнилями. Всихання крон дерев АKB коливається в межах від 1/3 до 3/4, в основному це гілки 1 та 2 порядку.

На обстежених дубових та ясенових ділянках частина дерев дуба звичайного та ясена звичайного уражені опеньком осіннім (під корою дерев V-VI категорії стану виявлено міцеліальну плівку та ризоморфи згаданої хвороби). Також при огляді ділянок на окремих деревах ДЗ на стовбурах наявне ураження поперечним раком ДЗ, а також трутовиком дубовим несправжнім. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками, про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Переважна кількість дерев, що відноситься до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*). Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення. Основними виявленими видами на ДЗ є златки (*Buprestidae*) (дубова, бронзова та зелена вузькотіла), вусач дубовий малий (*Cerambyx scopolii Fuessly*), а також заболонник дубовий (*Scolytus intricatus Ratz.*).

Основними виявленими видами на ЯЗ є лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus F.*), лубоїд ясеневий малий (*Hylesinus fraxini Panz.*) та заболонник струменястий (*Scolytus multistriatus Marsh.*), на грабі поодинокі зустрічається заболонник грабовий (*Scolytus carpini Ratz.*), та свердлик листяний (*Elateroideus dermestoides L.*).

Характер перебігу патологічних процесів у даних насадженнях різний – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев) так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікози), широкого поширення водяних пагонів, як одного із головних показників ослаблення деревостанів. Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає судинному мікозу (дерева породи ДЗ), халарового некрозу ясена (дерева ЯЗ), а також некрозу ГЗ.

Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, серед яких найчастіше зустрічаються - трутовик дубовий несправжній, а також інші їх види, що теж призводять до появи та розповсюдження у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні та буреломні дерева, дерева з ухилом більше 30 градусів, а також дугоподібно зігнуті дерева.

Основними причинами розладнання обстеженого хвойного деревостану з головною породою СЗ (кв.30 вид.37 площа 4,2 га) є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові - лубоїд сосновий малий (*Blastophagus minor* Hart.), лубоїд сосновий великий (*Blastophagus piniperda* L.), в меншій мірі - короїд верхівковий (*Ips acuminatus* Gyll.) та короїд-стенограф (*Ips sexdentatus* Boern.). Переважна кількість дерев, що відноситься до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*). Водночас у ходах стовбурових шкідників поширюються офіостомові гриби – збудники синяви та інші патогени. Сухостійні дерева пополюного та групового розміщення. Обстеженні лісові насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження кореневих та стовбурових гнилей, вторинних (стовбурових) шкідників і відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 73,0 га у 2025 році.

Під час проведення даного обстеження лісовій охороні ДП «Крижопільський райагроліс» надавалась методична допомога з питань лісозахисту.

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводиться силами лісової охорони ДП «Крижопільський райагроліс».

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Центрально-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
2. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
3. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни з урахуванням сезонного розвитку шкідників і хвороб лісу.
4. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку осередків стовбурових шкідників.
5. Осередки шкідників та хвороб лісу виявлені даним лісопатологічним обстеженням поставити на облік.

Акт складений в чотирьох примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Центрально-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - ВОКСЛП "Віноблагроліс".
- 4-й - ДП «Крижопільський райагроліс».

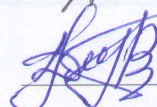
ПІДПИСИ:

Провідний інженер-лісопатолог сектору
моніторингу стану лісових насаджень філії
"Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист"
Головний лісничий ДП «Крижопільський
райагроліс»

 Андрій КАМЕНЧУК

 Василь ШТАХОВСЬКИЙ

Майстер лісу ДП «Крижопільський райагроліс»

 Андрій ДМИТРЕНКО